

„Lidé, kteří o mně říkají, že jsem zlý
nechápu rozdíl mezi brutalitou
a zlem. Brutalita nemusí nutně
znamenat zlo. Brutalita může
vycházet z dobrého úmyslu.“

Jeden z nás

absynt
prokletí/reportéři

Příběh o Norsku

Åsne Seierstad

absynt

Åsne
Seierstad
Jeden z nás
Příběh
o Norsku

Přeložila Eva Dohnálková

Prokletí reportéři
Absynt 2019

Obsah

Část první

- 15 Nový život (1979)
27 Paprsek světla
31 Země se mění
37 Dítě ve čtvrti Silkestrå
49 Počurané schody
57 Al-Anfál
61 Naše děcka
67 Mladé sny
91 Do Damašku
99 Žádost o ochranu
105 Místo na seznamu
131 High quality fake diplomas!!
147 Vyber si svůj svět
157 Tři kamarádi
179 Texty
195 Kniha
203 Jak bych mohla žít tvůj život?
213 Dokud nebudete na místě,
s nikým se nekamaraďte!
223 Vlastenci a tyrani
243 Nejen oblečení
249 Prezidentova řeč
255 Jed
267 Chemikův zápisník
287 Všechno, na co jsme jen
pomysleli
295 Letní horečka
301 Mám tě ráda
309 Pátek

- 385 Po všem
419 Má vaše dítě nějaké
poznávací znamení?
439 Ale už žádná naivita

Část druhá

- 457 Narcis na scéně
483 Monolog
493 Srdce případu
503 Vůle žít
513 Psychoseminář
527 Rozsudek

Část třetí

- 531 Hory
539 Tkalcovské nebe
549 Trest

565 Jak kniha vznikla
573 Poznámka překladatelky
a poděkování
577 Seznam použité literatury

This translation has been published with the financial support of NORLA.
Tento překlad vychází s finanční podporou nadace NORLA.

Copyright © 2013, Åsne Seierstad
All rights reserved
Cover Art © Pavlína Morháčová, 2019
Translation © Eva Dohnálková, 2019
ISBN 978-80-8203-131-0

Běžela.

Strání, mechem. Holinky se bořily do vlhké země. Lesní půda jí čvachtala pod nohama.

Viděla to.

Viděla ho, jak střílí a jak padl jeden kluk.

„Holky, my dneska neumřeme,“ řekla dvěma dívkám, s nimiž se zastavila. „Dneska neumřeme.“

Ozvaly se další výstřely. Rychlý sled ran, pauza. Pak ještě jedna série.

Dorazila ke Stezce zamilovaných. Kolem ní se hnali lidé hledající úkryt.

Za sebou měla rezavý drátěný plot, který ubíhal podél stezky. Za plotem se k jezeru Tyrifjorden svažovaly strmé útesy. Na hraně strže se vši silou drželo kořeny několik konvalinek, jako by vyrazily rovnou ze skály. Už odkvetly a v listech se jim zachytávala dešťová voda stékající na kameny.

Z výšky působil ostrov zeleně. Široké koruny vysokých borovic se překrývaly. Útlé listnáče s tenkými větvemi se natahovaly k nebi.

Tady dole, při pohledu z kopce, byl les řídký.

Na některých místech však vyrůstala tráva vysoká tak, že se v ní člověk mohl skrýt. Ze srázu trčely skalní police jako štíty, pod které se dalo vlézt.

Výstřely zazněly ostřeji.

Kdo to střílí? Kolik jich je?

Plazila se sem a tam po Stezce zamilovaných. Bylo jich moc. Čas k útěku už promeškala.

„Musíme si lehnout a předstírat, že jsme mrtví!“ navrhl nějaký kluk. „Lehněte si do nepřírozené polohy, tak si budou myslet, že už je po nás!“

Lehla si, tvář napůl přitisknutou k zemi. Jakýsi chlapec si lehl vedle ní, ruku jí položil kolem pasu.

Bylo jich jedenáct.

Všichni udělali, co navrhl ten kluk.

Kdyby jim přikázal „utíkejte!“, možná by utíkali. Ale řekl: „Lehněte si!“ Poskládali se těsně vedle sebe. Hlavami směrem k lesu a tmavým kmenům stromů, nohy opřené o plot. Někteří v hloučku, pár kamarádů si polehalo zčásti jeden přes druhého. Dvě nejlepší kamarádky se držely za ruku.

„Dopadne to dobře,“ ozval se někdo jiný.

Největší liják už polevil, ale dešťové kapky jim ještě pořád stékaly do výstřihů a dopadaly na zpoceně tváře.

Nabírali do plic co možná nejméně vzduchu, snažili se dýchat neslyšně.

Na útes odkudsi zabloudil maliníkový keř. K plotu se tiskly jemně růžové, téměř bílé šípkové růže.

Pak zaslechli přibližující se kroky.

Rozvážně kráčel vřesem. Vysoké boty se bořily hluboko, zašlapávaly zvonky, jetel a štírovníky. Zapraskalo pár ztrouchnivělých větví.

Tvář měl bledou, vlhkou, oči jasné. Začínající pleš zakrývaly jemné vlasy sčesané dozadu. V krvi mu kolovala spousta kofeinu, efedrinu a aspirinu.

Doposud na ostrově zabil dvaadvacet lidí.

Po prvním výstřelu šlo všechno lehce. První výstřel byl nejtěžší. Skoro nemožný. Ale teď se s pistolí v ruce pohyboval uvolněně.

Zastavil se na malé vyvýšenině, která měla skrýt jedenáct mladých lidí. Klidně se na ně zadíval a zeptal se:

„Kde do prdele je?“

Hlas měl zvučný a jasný.

Nikdo neodpověděl, nikdo se ani nepohnul.

Paže chlapce na ní těžce spočívala. Měla na sobě červenou nepromokavou bundu a holínky, on kostkovanou košili a tričko. Ona měla kůži snědou, on byl bledý.

Muž na vyvýšenině začal zprava.

První rána zasáhla do hlavy chlapce ležícího zcela na kraji.

Pak zamířil na zátylek jí. Vlnité kaštanové vlasy se v dešti vlhce leskly. Střela prorazila lebkou do mozku. Vypálil znovu. Tentokrát na temeno. I tahle kulka prošla mozkiem, pokračovala krkem k dutině hrudní a zarazila se u srdce. Vytryskla krev. Stékala podél mladého těla, kapala na stezku, vlhčila borové jehličí a zachytávala se v prohlubni na zemi.

Vteřinu poté trefila střela chlapce, který dívku objímal. Pronikla zátylkem a roztránila se v kůži, tkáni a kostech. Její úlomky zasáhly mozeček a rozdrtily mozkový kmen.

Srdce se zastavilo.

Z hlavy vytékala trocha krve.

Krev se mísila s deštěm a vsakovala se do hlíny.

Někomu v kapse zazvonil mobilní telefon. Jinde to píplo, jak přišla zpráva.

Jedna dívka tiše, sotva slyšitelně, zašeptala „ne...“, když jí kulka zasáhla do hlavy. Její táhlé „neeee“ doznívalo, až ztichlo.

Výstřely se ozývaly v několikavteřinových rozestupech.

Měl na zbraních laserové zaměřovače. Z pistole vycházel zelený paprsek, z pušky červený. Kam paprsek ukázal, tam se zaryla kulka.

Dívka ležící v řadě skoro poslední na okamžik vzhledla k vysokým černým botám špinavým od bahna. Vzadu na patě z nich ke stezce trčely železné ostruhy. Na kalhotách muži zářil reflexní pásek s šachovnicovým vzorem.

Držela za ruku svou nejlepší kamarádku. Ležely tvářemi k sobě.

Vyšla střela, pronikla temenem, lebkou a čelním lalokem té se světlejší pletí. Tělem jí projel záchvěv až do ruky. Stisk povolil.

Sedmnáct let, to není dlouhý život, pomyslela si ta zbývající.

Potom se ozvala další rána.

Střela jí zahvívadla u ucha a odtrhla pokožku hlavy. Krev crčela dívce po obličejí a stékala na ruce, na kterých měla hlavu položenou.

Chlapec vedle zašeptal: „Umírám.“

„Pomoz mi, umírám, pomoz mi,“ prosil.

Dýchal čím dál tišeji, až nakonec jeho dech umkl zcela.

Odkudsi zprostřed skupiny se ozvalo slabé zaupění. Tlučené sténání a chrčení. Pak už jen slabé pípnutí. Nakonec všechno utichlo.

Předtím bušilo na stezce jedenáct srdcí. Teď tlouklo jedno jediné.

O kus dál ležela kláda, zakrývala díru v plotě. Pár teenagerů do nevelkého otvoru vlezlo a spustilo se po příkrém útesu.

„Nejdřív holky!“

Jeden mladík se snažil pomoci ostatním dolů. Když výstřely zazněly od stezky, vyrazil i sám. Po vlhkém písku, kamenech a štěrku sklouzl z cestičky.

Úplně na kraji skalní police seděla dívka s vlnitými vlasy. Zahlédla ho, jak skáče, a zavolala na něj jménem.

Jakmile doskočil, zastavil se a rozhlédl se.

„Pojď sem ke mně!“ zavolala.

Dospívající si posedali po celé délce skalní police. Smáčkli se a udělali mu místo. Usadil se vedle ní.

Včera večer se znovu potkali. On pocházel ze severu Norska, ona ze západu.

Při koncertě ji vyzdvihl na pódium. Procházeli se spolu po Stezce zamilovaných, odpočívali u výběžku Nakenodden.

Červencová noc byla temná. Půjčil jí svou mikinu. Na posledním svahu ke stanovému táboru ji poprosil, jestli by ho nevzala na záda, že je hrozně unavený. Smála se, ale odnesla ho. Jenom proto, aby jí byl nablízku.

Vrah si kopnutím ověřil, jestli je těch jedenáct mladých lidí na stezce po smrti. Věnoval jim sotva dvě minuty.

Tady měl hotovo a pokračoval dál Stezkou zamilovaných.

Pod uniformou mu na stříbrném řetízku visel medailon – červený kříž na bílém smaltovaném podkladu, stříbrné paprsky kolem kříže doplňoval motiv rytířské helmy a umrlčí lebky. Jak odhodlaně a rozvážně postupoval a rozhlížel se kolem, medailon mu narážel do krční jamky. Řídký les na jedné straně, útes za plotem na straně druhé.

U klády se zastavil. Podíval se za ni, na příkrý sráz.

Ze skalní římsy vykukovala noha. V křoví zahlédl cosi barevného.

Chlapec a dívka na polici se drželi za ruce. Když zaslechli, jak se těžké kroky zastavily, dívka zavřela oči.

Muž v uniformě zvedl pušku a zamířil na nohu.

Stiskl spoušť.

Chlapec vykřikl a pustil dívčinu ruku. Do obličeje jí vlétl písek a kamínky.

Otevřela oči.

Překulil se dopředu. Spadl, nebo skočil? Netušila. Další střela ho zasáhla do zad a odhodila jeho tělo ještě dál. Ocitl se ve vzduchu.

Dopadl na zem u vody, tělo zůstalo viset na kameni. Střela pronikla bundou, mikinou, kterou měla dívka včera půjčenou, prošla plícemi, hrudním košem a pak přeťala krční tepnu.

Muž na stezce jásal.

„Dneska všichni umřete, marxisti!“

A znovu zdvihl zbraň.

Část první

Nový život (1979)

Člověk si přeje být milován. Nesplní-li se mu to, chce být obdivován, a nesplní-li se mu ani to, chce být obáván, a nakonec i nenáviděn a proklínán. Člověk touží zanechat v lidech nějaký pocit, duše se bojí prázdnoty, stojí o kontakt za každou cenu.

Hjalmar Söderberg: *Doktor Glas*, 1905

Byl jeden z těch jasných, chladných zimních dnů, za kterých se Oslo třpytí. Sníh zářil sluncem, na něj už lidé téměř zapomněli. Nadšení běžkaři vyhlíželi z oken kanceláří k bílým kopcům, skokanskému můstku a modrému nebi.

Peciválové těch dvanáct stupňů pod nulou proklínali, a když už je něco přinutilo, aby vytáhli paty z domu, celí zachumlaní do teplých kožichů a v zimních botách se třásli. Děti měly pod prošíványými kombinézami navlečeno několik vrstev vlněného prádla. Ze svahů u školek, na kterých sáňkovaly, se ozývalo výskání a křik. Poté co se stále více žen nechávalo zaměstnat na plný úvazek, rostly školky jako houby po dešti.

Kolem plotů v areálu nemocnice se tyčily vysoké kupy sněhu odklizeného ze silnic a stezek pro pěší. Lidem míjejícím starou nemocniční budovu severně od města vrzal pod nohama zmrzlý sníh.

Bylo úterý třináctého, druhého měsíce toho roku.

K hlavnímu vchodu přijížděla auta, zastavovala a pak se čekalo, dokud někdo neotevře dveře a ven se – opřené o muže, z nichž se měli stát otci – nevysoukají nastávající